

О. ХЕНРИ

РАЗЛИЧНИ ШКОЛИ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

I

Старият Джеръм Уорън живееше в къща за сто хиляди долара на петдесет и някоя си улица, номер 35, в източната част на града. Той беше борсов посредник, толкова богат, че всяка сутрин можеше да си позволи по здравословни причини — да изминава пеша няколко преки по пътя към кантората си, а след това да вземе купе.

Той имаше осиновено дете, сина на неговия стар приятел Гилбърт (отличен типаж за Сирил Скот). Гилбърт беше художник и печелеше успехи с такава бързина, с каквато изстискваше боите от тубите. Друг член на семейството Джеръм беше Барбара Рос, племенница на покойната му жена. Човек се ражда, за да се мъчи; и понеже старият Джеръм нямаше своя челяд, той беше поел на гърба си чуждо бреме.

Гилбърт и Барбара живееха в пълно съгласие. Всички околни мълчаливо бяха решили, че един ден двамата ще застанат пред аналоя и ще обещаат пред свещеника, че ще пуснат в движение парите, на стария Джеръм. Но тук се налага да бъдат внесени известни усложнения.

Преди тридесет години, когато старият Джеръм беше млад, той имаше брат на име Дик. Дик се отпрати на Запад да търси щастие — своето или нечие чуждо. Дълго време за него не се чуваше нищо, но най-после старият Джеръм получи писмо от брат си. То беше зле написано на разчертана хартия, която миришеше на бекон и кафе. Почеркът страдаше от астма, а правописът беше пази боже.

Оказваше се, че Дик не беше успял да причака Фортуна на пътя и да я принуди да му даде всичко, каквото има, а, напротив, самият той бе обран. Както се разбираше от писмото, той вече беше капитулирал: здравето му беше толкова разклатено, че дори и уискито не можеше да му помогне. Единствената печалба, която трийсетте години златотърсачество му бяха донесли, бе една деветнайсетгодишна дъщеря — така бе обозначена и във фактурата, — която той изпращаше на Джеръм (всички пътни платени), за да я облича, храни,

възпитава, утешава и гледа до края на живота ѝ или докато се ожени. Старият Джеръм беше човек бетон. Всеки знае, че светът се крепи на плещите на Атлас, че Атлас стои на желязна решетка, а желязната решетка е опряна на гърба на костенурка. В такъв случай костенурката също трябва да стои на нещо и тя стои на бетона, излят от такива хора като стария Джеръм.

Аз не зная дали човека го чака безсмъртие. Но ако не го чака, бих искал да знам кога хора като стария Джеръм ще получат това, което им се полага.

Посрещнаха Невада Уорън на гарата. Тя беше дребно момиче, силно загоряло от слънцето и пращяща от здраве; държеше се съвсем свободно и непринудено, но въпреки това дори един търговски пътник на тютюнева фабрика би помислил два пъти, преди да я закачи. Като я гледаше човек, неволно си я представяше с къса пола и мокасини да стреля по стъклени топки или да укротява мустанги. Но дори със семплата си бяла блузка и черна пола тя пак караше човек да се замисли. Без никакво усилие Невада понесе тежкия куфар, който носачите напразно се мъчеха да и вземат от ръцете.

— Сигурна съм, че ще станем много близки приятелки — каза Барбара и я целуна по загорялата буза.

— Надявам се — отвърна Невада.

— Мила моя племенничке — каза старият Джеръм, — добре дошла в моята къща. Чувствувай се в нея като в бащин дом.

— Благодаря — каза Невада.

— Аз ще се обръщам към вас с „братовчедке“ — усмихна ѝ се Гилбърт с очарователната си усмивка.

— Поемете, ако обичате, куфара ми — каза Невада. — Тежи цял тон. В него има проби от шест таткови мини — поясни тя на Барбара. — Според моите изчисления хиляда тона от тях струват около девет цента, но обещах на татко да ги донеса.

II

Обикновените усложнения между един мъж и две жени или една жена и двама мъже, или една жена, един мъж и един аристократ, или — с една дума, всички тези проблеми — е прието да се наричат триъгълник. Но тези триъгълници винаги са определени. Те във всички случаи биват равнобедрени и никога равностранны. И тъй, след пристигането на Невада Уорън тя, Гилбърт и Барбара Рос образуваха един такъв фигуративен триъгълник; и в този триъгълник Барбара беше хипотенузата.

Една сутрин, преди да тръгне към своята мухоловка в търговската част на града, старият Джеръм ге задържа дълго след закуска, увлечен в най-скучния от всички сутрешни нийоркски вестници. Той вече се беше привързал много към Невада, защото виждаше в нея независимия дух и искрената доверчивост на брат си.

Влезе една от камериерките и подаде писмо за госпожица Невада Уорън.

— Заповядайте, донесе го едно куриерче — каза тя. — И остана да чака за отговор.

Невада, която си свиркаше през зъби испански валс и гледаше през прозореца купетата и автомобилите по улицата, взе писмото. Още преди да го отвори, тя разбра, че е от Гилбърт, защото забеляза в горния ляв ъгъл малката златна палитра.

След като го отвори, тя се съсредоточи в него за известно време, а после се приближи със сериозен вид до чичо си.

— Чичо Джеръм, Гилбърт е добро момче, нали?

— Разбира се, дете мое — каза старият Джеръм и изшумя силно с вестника. — Нали аз съм го отгледал и възпитал.

— Той нали не би написал нещо, което да не е съвсем... искам да кажа, нещо, което да не можеш да прочетеш пред всеки.

— Нека само се опита! — каза чичото и откъсна парче от вестника. — Но защо...

— Чичо, прочети това писъмце и виж дали всичко в него е в ред. Аз не ги разбирам много тези неща, не знам какво е прието и какво не в големия град.

Старият Джеръм хвърли вестника на пода и го настъпи с двата крака. После взе писмото на Гилбърт и много внимателно го прочете два пъти, а след това и трети път.

— Ах, дете — каза той, — ти едва не ме разтревожи, въпреки че съм толкова сигурен в момчето. Го е точно копие на баща си, а баща му беше чист диамант. Няма нищо нередно, Гилбърт само пита можете ли да се пригответе с Барбара в четири часа, за да ви заведе с автомобила до Лонг Айленд. Не намирам нищо осъдително в това писмо освен хартията. Този син оттенък винаги ми е бил противен.

— Удобно ли ще е да отида и аз? — попита нетърпеливо Невада.

— Разбира се, дете, разбира се. Защо не? Във всеки случай много се радвам, че си толкова внимателна и чистосърдечна. Иди, на всяка цена иди. — Не знаех как да постъпя — каза свенливо Невада — и затова реших да те попитам. А ти не можеш ли да дойдеш с нас, чичо?

— Аз ли? Не, не, не! Веднъж вече се возих в кола, която Гилбърт шофираше. Това ми стига. Но вие с Барбара можете да отидете, няма нищо нередно в това. Да, да. Но аз не идвам. Дума да не става.

Невада припна към вратата и каза на камериерката:

— Непременно ще отидем. Отговарям и от името на Барбара. Кажете на момчето да отговори на господин Уорън така: „Непременно ще дойдем!“

— Невада — повика я старият Джеръм, — извинявай, мила, но не е ли по-добре да му отговориш с писмо? Просто един-два реда.

— Ами, ще му обръщам чак толкова внимание — каза весело Невада. — Гилбърт ще разбере и така, той винаги разбира. Никога в живота си не съм се возила на автомобил, но съм минавала с кану през каньона Изгубения кон на Дяволската река. Сега ще видя кое е изпълнено с по-голямо напрежение.

III

Предполага се, че са изминали два месеца.

Барбара седеше в кабинета на къщата за сто хиляди долара. Това място ѝ беше приятно. На света има много места, където мъже и жени имат възможност да се оттеглят, за да се избавят от различни грижи. Има манастири, има гробища, има курорти, има изповедални, има отшелнически килии, има адвокатски кантори, има козметични салони, има дирижабли и кабинети. И най-удобни за целта си остават кабинетите.

Обикновено минава доста време, докато хипотенузата разбере, че тя е най-дългата страна на триъгълника. Но няма положение, което да продължава вечно.

Барбара беше сама. Чичо Джеръм и Невада бяха отишли на театър. Барбара беше отказала да отиде. Искаше ѝ се да си остане у дома и да се занимава с нещо в кабинета. Ако вие, госпожице, бяхте ослепителна млада нюйоркчанка и виждахте как всеки ден тази бронзова чародейка от Запада хвърля ласото си по младия човек, когото искате за себе си, тогава и вие ще загубите вкус към евтиния блясък на оперетната сцена. Барбара седеше пред дъбовото писалище. Дясната ѝ ръка беше подпряна на него, а пръстите на тази ръка неспокойно въртяха запечатано писмо. Писмото бе адресирано до Невада Уорън, и в горния ляв ъгъл на плика се виждаше емблемата на Гилбърт — малката златна палитра. Писмото бе донесено в девет часа, след като Невада вече беше излязла.

Барбара беше готова да даде перлената си огърлица, за да узнае какво пише в писмото; но тя не можеше да отвори плика на пара, с перодръжка, с фиба или с който и да било от общоприетите методи, защото положението ѝ в обществото не ѝ позволяваше такава постъпка. Беше се опитала да прочете нещичко, държейки писмото срещу светлината, но напразно — Гилбърт разбираше от канцеларски материали.

В единайсет и половина театралните любители се върнаха. Беше прекрасна зимна нощ. Само докато притичат от купето до входната врата, бяха ги обсипали гъсти бели снежинки, които летяха косо откъм изток. Стариат Джеръм изруга незлобиво файтонджиите и задръстените улици. Невада, почервеняла като роза, се впусна да разказва за нощните бури в планината, бушували около хижата на баща ѝ. По време на всички тези зимни апострофи Барбара, със студено сърце, дремеше и похъркваше — не можеше да измисли нищо по-добро.

Стариат Джеръм побърза да се качи в спалнята си при своите грейки и хинини. А Невада влезе като пеперуда в кабинета, единствената ярко осветена стая, отпусна се в едно кресло и докато разкопчаваше безбройните копчета на дългите до лактите ръкавици, започна да дава устни показания за недостатъците на представлението.

— Да, Фийлд е забавен... понякога — разсъни се Барбара. — Има писмо за теб, мила, донесоха го, след като излязохте.

— От кого е? — попита Невада, мъчейки се с едно от копчетата.

— Мога само да се досещам — отвърна с усмивка Барбара. — В ъгъла на плика има една финтифлюшка, която Гилбърт нарича палитра, но на мен повече ми прилича на златно сърце на ученически споменик.

— Интересно какво ли ми пише? — каза равнодушно Невада.

— Всички ние сме еднакви — каза Барбара. — Имам пред вид жените. Мъчим се да познаем по марката какво съдържа писмото и като последно средство използваме ножицата и четем писмото отдолу нагоре. Ето, вземи го.

Тя се надигна и понечи да подхвърли писмото на Невада през писалището.

— Да ги вземат мътните! — възкликна Невада. — Омръзнаха ми тия безкрайни копчета. По-добре е човек да носи кожени панталони. Барбара, смъкни, моля те, кожата на това писмо и ми го прочети. Ще се съмне, докато сваля тези ръкавици.

— Нима искаш да отворя писмо, изпратено от Гилбърт на твое име? То е писано за теб и, разбира се, едва ли ще ти е приятно да го прочете друг човек.

Невада вдигна очи от ръкавиците — очи, спокойни, сапфирени.

— Няма кой да ми пише нещо, което всички останали да не могат да прочетат. Отвори го, Барбара. Може би Гилбърт иска утре пак да ни изведе с автомобила.

„Любопитството погубва котката“ — казва народната поговорка. Но то може да доведе и до други беди. И ако чувствата, които се смятат за чисто женски, се отразяват зле на котката, то ревността скоро ще лиши от котки целия свят.

С малко отегчен вид Барбара благоволи да отвори писмото.

— Добре, мила моя — каза тя, — щом искаш, ще ти го прочета.

Тя хвърли плика и погледът ѝ пробяга бързо по редовете; после го препрочете и хвърли бърз, хитър поглед на Невада, за която в момента сякаш всичко на тоя свят се свеждаше до ръкавиците, а писмата на изгриващи художници бяха, все едно, послания от Марс.

Петнайсетина секунди Барбара гледа втренчено и някак особено Невада; след това на лицето ѝ светна като неочаквана мисъл усмивка, но толкова незабележима, че устата ѝ почти не се отвориха, а очите едва-едва се стесниха.

Откак свят светува, никоя жена не е представлявала загадка за друга. С бързината на светкавица всяка жена прониква в душата и мислите на другата, разбира какво се крие зад всяка нейна дума, чете най-съкровеният ѝ желания, смъква като коси от гребен софистиката от най-коварните ѝ замисли, навъртява я сакрастично между пръстите си и я пуска да я отнесе вятърът на вечното съмнение.

Преди много, много години синът на Ева позвънил на вратата на фамилната резиденция в Рай Парк, водейки под ръка непознатата дама, която представил на майка си. Ева отвела снахата настрана и вдигнала въпросително класическите си вежди.

— От земята на Нод съм — казала младоженката, поклащайки кокетливо палмовото си листо. — Вие, разбира се, сте ходили там.

— Напоследък не — отвърнала съвсем невъзмутимо Ева. — Не мислите ли, че ябълковият сок, който поднасят там, е отвратителен? Вашата туника от черничев лист е доста ефектна, мила; но, разбира се, там трудно се намира истински смокинов тоалет. Да отидем зад този люляков храст, докато мъжете изпият по чаша целиновка. Струва ми се, дупките, прогризани от гъсениците в тоалета ви, оголват гърба ви малко повече, отколкото трябва.

Така в посоченото време и на посоченото място — както е упоменато в историческите документи — е бил създаден съюзът между единствените две дами, чиито имена са фигурирали в тогавашния биографичен справочник. И още тогава е било решено, че жената ще остане навеки за всяка друга жена прозрачна като стъкло — въпреки че тогава то още не е било изобретено, — но за сметка на това тя ще представлява вечна загадка за мъжа.

Барбара като че се колебаеше.

— Ах, Невада — проговори тя, като даваше вид, че е смутена, — не биваше да настояваш да го отворя. Знаех си аз, че е съвсем лично.

Невада забрави за малко ръкавиците.

— Тогаваш прочети го на глас — каза тя. — Сега е все едно, и без това вече си го прочела. Щом господин Уорън ми е писал нещо, което други не бива да знаят, тогава нека го разберат всички.

— Добре — каза Барбара, — ето какво пише: „Скъпа моя Невада, ела в ателието ми тази вечер в полунощ. Непременно!“

Барбара стана и пусна писмото в скута на Невада.

— Страшно ми е неприятно, че го прочетох — каза тя. — Но това сякаш не е писано от Гилбърт. Тук има някакво недоразумение. Смятай, че нищо не зная за това, мила. Качвам се в спалнята, така ме заболя глава. Не, аз решително не разбирам тази бележка. Може би Гилбърт е пийнал малко повече на вечеря и после всичко ще се изясни. Лека нощ.

IV

Невада излезе на пръсти в коридора и чу как вратата на Барбарината спалня се затвори. Бронзовият часовник в кабинета показваше, че до полунощ има още петнадесет минути. Тя хукна към входната врата, отвори я и потъна в снежната виелица. Ателието на Гилбърт се намираше на шест преки от къщата. Минавайки по въздушния понтон, безмълвните войски на виелицата атакуваха града откъм мрачната Ийст Ривър. Вече беше натрупало две педи сняг и по стените на обсадения град се трупаха като стълби преспи. Булевардът беше тих като улица в Помпей. От време на време прелитаха купета, напомнящи белокрили чайки над озарен от луната океан; по-рядко от тях — ще продължим сравнението — автомобили пореха със свистене пенливите вълни — сякаш подводници, впуснали се в интересно, но опасно плаване.

Невада се рееше в снежните парцали като буревестник, гонен от вятъра. Тя току поглеждаше снежните върхове на обвитите в облаци сгради, които се издигаха високо над улицата, оцветени от нощните светлини и застиналите изпарения в сиво, червеникаво, пепеливо, бледолилаво, кафеникаво и небесносиньо. Те толкова ѝ напомнях планините в нейния роден Запад, че тя изпита удоволствие, каквото рядко бе изпитвала в къщата за сто хиляди долара.

Полицаят на ъгъла я накара да трепне само с погледа и вида си.

— Ало, красавице — обади се той, — позакъсняла си май за разходка.

— Аз... аз... отивам в аптеката — каза Невада и побърза да го отмине.

Такъв отговор може да послужи за пропуск и пред най-обиграния полицай. Какъв е тогава изводът? Че жената не подлежи на развитие или че се е откъснала от реброто на Адам с пълен запас от съобразителност и лукавство?

Когато Невада свърна на изток, вятърът я удари право насреща и намали наполовина скоростта на движението ѝ. Следите ѝ по снега

започнаха да стават зигзагообразни, но тя беше гъвкава като фиданка и като фиданка се огъваше грациозно под неговия напор. Изведнъж пред нея изникна сградата, в която се намираще ателието — желан ориентир, също като скала над добре познат каньон. В обителта на бизнеса и на неговия враждебен съсед — изкуството, беше тъмно и тихо. Асансьорът не работеше след десет часа.

Невада заизкачва безкрайната стълба и на осмия етаж, почука без колебание на вратата на номер осемдесет и девет. Тя бе идвала тук много пъти с Барбара и чичо Джеръм.

Гилбърт отвори вратата. В ръката си държеше молив, на челото имаше зелена козирка а в устата — лула. Лулата падна на пода.

— Закъснях ли? — попита Невада. — Бързах колкото можах. Бяхме с чичо на театър. Но вече съм тук, Гилбърт.

Гилбърт изпълни нещо а ла Пигмалион и Галатейя. От каменна статуя той се превърна в жив млад човек, комуто предстоеше да реши трудна задача. Той пусна Невада в стаята, взе една метличка и започна да чисти снега от дрехите ѝ. Голяма лампа със зелен абажур висеше над статива, на който художникът току-що бе започнал пастелна скица.

— Ти ме повика и аз дойдох — каза простичко Невада. — Получих писмото ти. Защо ме викаш?

— Ти прочете ли писмото? — попита Гилбърт, като си поемаше жадно въздух.

— Прочете ми го Барбара. После и аз го видях. В него беше казано: „Ела в ателието ми тази вечер в полунощ. Непременно!“ Аз, разбира се, помислих, че си болен, но сега виждам, че нямаш такъв вид.

— Аха! — каза неопределено Гилбърт. — Сега ще ти обясня, Невада, защо те помолих да дойдеш. Искам да се омъжиш за мен незабавно — още тази нощ. Виелицата не е пречка. Съгласна ли си?

— Трябваше отдавна да забележиш, че съм съгласна — отвърна Невада. — А виелицата дори много ми харесва. Не мога да търпя тези пищни сватби в черква, и то по пладне. Гилбърт, не предполагам, че у теб има достатъчно дързост, за да ми направиш предложение по такъв начин. Нека ги скандализираме — тази работа засяга само нас, нали?

— Точно така — каза Гилбърт. — Една минутка, Невада, искам да се обадя по телефона.

Той се затвори в малката гарсониера и призова мълниите небесни, кондензирани в прозаични цифри и букви.

— Ти ли си, Джек? Ах, сънливец такъв! Събуди се де! Аз съм, аз. Ще се женя още сега. Да! Събуди сестра си... не приемам никакви възражения. Вземи я със себе си и идвайте. Ама непременно! Напомни на Агнес, че аз я спасих от удавяне в езерото Ронконома. Разбирам, че е глупаво да ѝ напомням това, но тя на всяка цена трябва да дойде. Ние сме сгодени доста отдавна. Роднините нещо не са съгласни, разбираш ли, и затова се налага да действваме по такъв начин. Чакаме ви в ателието. Не оставяй Агнес да те разубеждава — просто я грабни и толкоз! Идваш ли? Браво! Ще ви пратя незабавно купе. Славно момче си ти, Джек!

Гилбърт се върна в ателието, където го чакаше Невада.

— Моят стар приятел Джек Пейтън и сестра му трябваше да бъдат тук в дванайсет без четвърт — обясни той. — Но Джек е толкова туткав. Телефонирах им да побързат. Ще стигнат след няколко минути. Невада, аз съм най-щастливият човек на света. Между другото, какво направи с днешното ми писмо?

— Пъхнах го тук — каза Невада и извади писмото от корсажа на вечерната си рокля.

Гилбърт измъкна писмото от плика и го прочете внимателно. После погледна замислено Невада.

— Не ти ли се видя малко странно, че те викам да дойдеш в ателието в полунощ? — попита той.

— Не, не — каза Невада и отвори широко очи. — Защо, щом имаш нужда от мен. У нас, на Запад, когато някой приятел те повика по спешност — вие тук нали така казвате? — първо бързаш да отидеш при него, а после се оправяш, ако ти вдигнат скандал. И в подобни случаи там обикновено вали сняг. Затова не се изненадах.

Гилбърт се втурна в съседната стая и се върна натоварен с палта, гарантирани срещу вятър, дъжд и сняг.

— Загърни се с тази мушама — каза той и ѝ я подаде. — Имаме да вървим четвърт миля. Джек и сестра му ще пристигнат след няколко минутки. — Той започна да облича тежкия балтон. — Невада, хвърли само един поглед на заглавията на първа страница във вечерния вестник — ето го там на масата. Пишат за твоя край на Запад, сигурно ще ти е интересно.

Той изчака цяла минута, като се преструваше, че не може да намери ръкава на балтона, после се обърна. Невада не бе помръднала от мястото си. Тя го гледаше със странен, замислен поглед. Страните ѝ, поруменели от вятъра и снега, се бяха зачервили още повече, но погледът ѝ беше спокоен.

— Искан да ти кажа — проговори тя, — във всеки случай преди ти... преди ние... преди... изобщо много по-рано. Татко никога не ме е пращал на училище. Аз не мога да прочета или напиша нито една дума. Ако ти...

По стълбите се чува неуверените стъпки на Джек, сънливеца, и Агнес, благодарната.

V

След брачната церемония, когато господин и госпожа Гилбърт Уорън се носеха бързо и плавно към къщи в затворената карета, Гилбърт каза:

— Невада, искаш ли да знаеш какво всъщност ти бях писал в писмото?

Казвай — отвърна младоженката.

— Ето какво пишеше в него — дума по дума: „Мила госпожице Уорън, ти беше права за цветето. Оказа се, че това е хортензия, а не люляк.“

— Чудесно — каза Невада. — Но да не говорим вече за това. Барбара сама си изигра номер.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.